

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ७ तह, प्रशासकिय अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान तथा समसामयिक अध्ययन	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न X २ अङ्क	५० मिनेट
द्वितीय	सेवा समूह सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत (Subjective)		१ प्रश्न X २० अङ्क ५ प्रश्न X १० अङ्क ६ प्रश्न X ५ अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ५०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	५०	मौखिक

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
२. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
३. लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरु सोधिनेछ ।
४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
५. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पाठ्यक्रम लागू मिति :-

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ७ तह, प्रशासकिय अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र:- सामान्य ज्ञान र समसामयिक अध्ययन

१. **भूगोल र प्राकृतिक सम्पदा**
  - १.१ विश्वको भूगोलको सामान्य जानकारी
  - १.२ नेपालको भूगोल - भौतिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक अवस्था (बसोबासको ढाँचा, संस्कृति अनुसार)
  - १.३ प्राकृतिक स्रोतहरूको किसिम, स्थिति, महत्व, वर्तमान अवस्था र उपयोगिता
  - १.४ पानीका स्रोतहरू सम्बन्धी जानकारी
२. **विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू** – म्यागनाकार्टा, पुनर्जागरण, औद्योगिक क्रान्ति, कन्सर्ट अफ युरोप, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अक्टोवर क्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध, चीन-भारत युद्ध सम्बन्धी जानकारी
३. **नेपालको इतिहास**
  - ३.१ कौशिकी सभ्यता, बागमती सभ्यता, गण्डकी सभ्यता, कर्णाली सभ्यता सम्बन्धी जानकारी
  - ३.२ राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा सम्बन्धी ज्ञान
  - ३.३ नेपालका मुर्त र अमुर्त सम्पदाहरू तथा संरक्षणका उपायहरू
४. **नेपालको आर्थिक अवस्था**
  - ४.१ आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार, मानव संशाधन र आत्मनिर्भरताका उपायहरू
  - ४.२ नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरू र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
  - ४.३ आर्थिक विकासका सम्वाहकहरू : सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
  - ४.४ नेपालमा आर्थिक विकासबाट प्रत्यक्ष जनतामा पुगेका ठोस उपलब्धिहरू
  - ४.५ नेपालका मुख्य खानेपानी आयोजनाहरू सम्बन्धी जानकारी
५. **शासनपद्धति र शासन**
  - ५.१ नेपालमा संबैधानिक विकास र नेपालको वर्तमान संविधान सम्बन्धी जानकारी
  - ५.२ राजनैतिक व्यवस्था, कर्तव्य र अधिकारमा आधारित सवाल/विषयहरू
  - ५.३ मानव अधिकार र लोकतन्त्र
  - ५.४ समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, आरक्ष र सवलीकरणका सवालहरू
  - ५.५ प्रशासनले निभाउनु पर्ने दायित्वहरू
६. **नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), सार्क (SAARC), बिमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन संघ (European Union), विश्व व्यापार संगठन (WTO), विश्व बैङ्क (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) र एशियाली विकास बैंक (ADB), World Water Council, International Water Association सम्बन्धी जानकारी**
७. **पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन र जैविक विविधता**
८. **विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू बारे जानकारी**
९. **राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरू**
१०. **काठमाण्डौ उपत्यकामा खानेपानी व्यवस्थापनको इतिहास, वर्तमान अवस्था र काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड सम्बन्धी जानकारी**

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ७ तह, प्रशासकिय अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र:- सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क) - (५० अङ्क)

१. सार्वजनिक व्यवस्थापन

- १.१ व्यवस्थापनको परिचय, कार्य, सिद्धान्त, उपयोग र चूनौतीहरु
- १.२ आधुनिक व्यवस्थापनका सम्भावना र चूनौतीहरु
  - १.२.१ ज्ञान व्यवस्थापन (Knowledge Management)
  - १.२.२ प्रतिभा व्यवस्थापन (Talent Management)
  - १.२.३ विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management)
- १.३ सार्वजनिक व्यवस्थापन संचालन विधिहरु : समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- १.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकनमा प्रशासनको भूमिका
- १.५ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
- १.६ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, सार्वजनिक सेवा प्रवाह व्यवस्थापन र सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- १.७ संस्थागत सुशासनको सिद्धान्त र प्रयोग
- १.८ सार्वजनिक सेवामा नैतिक मूल्य र मान्यताको आवश्यकता, महत्व र प्रयोग
- १.९ संघीयता र सोको कार्यावन्धन

२. संगठन

- २.१ संगठनको परिचय तथा संगठन गठनका आधारहरु
- २.२ संगठनको विभिन्न स्वरुप - Flat, Vertical, Matrix, Dome bell
- २.३ नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठनका सिद्धान्तहरुको प्रयोग
- २.४ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरु
  - २.४.१ संगठनात्मक व्यवहार
  - २.४.२ समूह गतिशिलता
  - २.४.३ समूहगत कार्य
- २.५ संगठनात्मक प्रभावकारीता र प्रभाव पार्ने तत्वहरु

३. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरु

- ३.१ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरु
- ३.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरु
- ३.४ कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन र जनसम्पर्क व्यवस्थापन
- ३.५ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

४. प्रशासनिक विधिहरु र नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा तिनको प्रयोग

- ४.१ कार्य विश्लेषण (Job Analysis), कार्य विवरण (Job Description), कार्य मूल्याङ्कन (Job Evaluation), कार्य विस्तृतीकरण (Job Enlargement)
- ४.२ व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit)
- ४.३ कार्यालय समयको लचकता (Flexi Time)

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ७ तह, प्रशासकिय अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

- ४.४ सम्पूर्ण गुण व्यवस्थापन (TQM)
- ४.५ संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O&M Survey)
- ४.६ उपलब्धीमूलक प्रशासन (Result Oriented Administration)

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

५. जनशक्ति र कार्यालय व्यवस्थापन

- ५.१ जनशक्ति व्यवस्थापनको अवधारणा र नेपालको सार्वजनिक संस्थानमा जनशक्ति व्यवस्थापन
- ५.२ जनशक्ति व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : भर्ना, छनौट, मूल्यांकन, वृत्ति विकास र समकालिन चुनौतीहरू
- ५.३ आचरण, अनुशासन, पुरस्कार र दण्ड सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
- ५.४ कार्यालय कार्यविधिहरू, अभिलेख व्यवस्थापन र जिन्सी व्यवस्थापन
- ५.५ मस्यौदा, प्रस्ताव लेखन सीप, प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुतीकरण
- ५.६ क्षतिपूर्ति व्यवस्थापन, ट्रेड यूनियन, सामूहिक सौदावाजी र गुनासो व्यवस्थापन

६. आर्थिक प्रशासन

- ६.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्यहरू र महत्व
- ६.२ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र बजेट चक्र
- ६.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया
- ६.४ नेपालमा सार्वजनिक संस्थाको वित्तिय प्रणाली, अवस्था, समस्या र चुनौतीहरू

७. खानेपानी व्यवस्थापन तथा सरसफाई सम्बन्धी

- ७.१ काठमाडौं उपत्यकामा खानेपानी व्यवस्थापनको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, खानेपानीको वर्तमान अवस्था, संभावना तथा चुनौतीहरू
- ७.२ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डको परिचय, काम, कर्तव्य र अधिकार
- ७.३ नेपालमा खानेपानी व्यवस्थापनको भावी रणनीति र कार्यदिशा
- ७.४ पानी संकलन र प्रशोधनका तरिका/विधिहरू
- ७.५ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड र काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड बीचको अन्तरसम्बन्ध
- ७.६ खानेपानी महशुल निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था
- ७.७ खानेपानी गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था
- ७.८ काठमाण्डौ उपत्यकामा खानेपानी चुहावटको अवस्था र नियन्त्रणका उपायहरू
- ७.९ मेलम्ची खानेपानी आयोजना संचालनको उद्देश्य, हालसम्मको प्रगति तथा आयोजनाले पार्ने सामाजिक प्रभाव
  - ७.९.१ मेलम्ची खानेपानी उप आयोजना १ (मेलम्ची खानेपानी विकास समिति)
  - ७.९.२ मेलम्ची खानेपानी उप आयोजना २ (आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय - KUKL)
- ७.१० खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा सार्वजनिक नीजि साभेदारी (PPP) को अवधारणा र जिम्मेवारी हस्तान्तरण
- ७.११ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धमा दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals)
- ७.१२ आयोजना/परियोजना व्यवस्थापन र नेपालको अवस्था
- ७.१३ काठमाडौं उपत्यकामा फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल निकासको वर्तमान अवस्था, सम्भावना तथा चुनौतीहरू

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ७ तह, प्रशासकिय अधिकृत पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

द. संबिधान, ऐन, नियम र नीति

- द.१ नेपालको संबिधान
- द.२ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
- द.३ खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
- द.४ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड नियमावली, २०६४
- द.५ काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड कर्मचारी प्रशासन नियमावली
- द.६ टैंकर व्यवसाय संचालन अनुमतिपत्र जारी गर्ने निर्देशिका २०७३
- द.७ काठमाण्डौ उपत्यका भूमिगत जलश्रोत व्यवस्थापन नीति, २०६९
- द.८ भूमिगत श्रोतको पानी निकाल्न तथा उपयोग गर्न अनुमती पत्र जारी गर्ने निर्देशिका, २०७१
- द.९ खानेपानी महशुल निर्धारण आयोग ऐन, २०६३
- द.१० उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०५५
- द.११ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०५४
- द.१२ करार ऐन, २०५६
- द.१३ ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
- द.१४ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- द.१५ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- द.१६ सुशासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
- द.१७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- द.१८ आवश्यक सेवा संचालन ऐन, २०१४